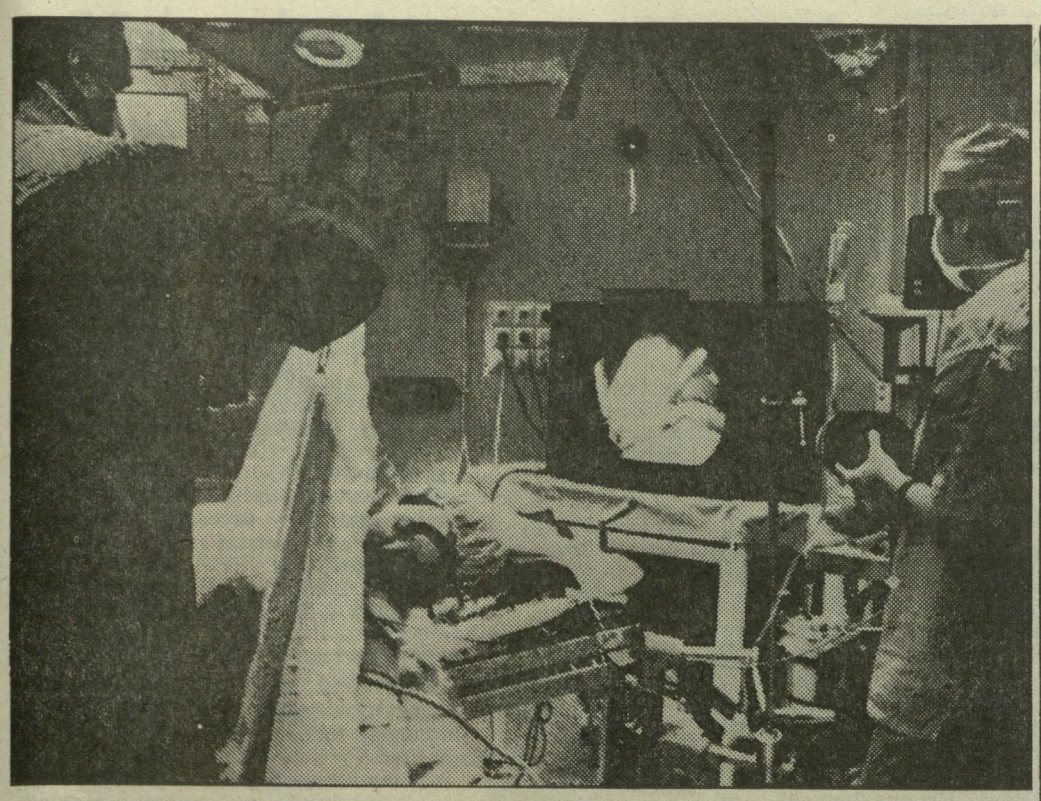

A sebészet megújhodásáért

Epeműtét vágás nélkül

Műszerszemle szándékával mentünk Somogyi Károlyné fotós kolléganőmmel a II-es kórház általános sebészeti osztályára. Pechünkre, a készülék éppen „dolgozott", így — ha fényképezni és tapasztalatokat szerezni óhajtottunk — más választás nem kínálkozott, mint talpig zöldbe bújva, beóvakodni az orvoslás szentélyébe: a műtőbe.

Először csak a tévé képernyőjére mertünk figyelni, amelyen a műtőasztalon fekvő fiatalasszony epéje és az abban „matató" néhány, cső formájú eszköz volt látható. Kis idő múltával már a műtőasztalra is mertünk nézni. A puffadtnak tűnő hasra, s a belőle kiálló, vékony csövekre. A legnagyobb átmérőjű az úgynevezett laparoscóp, amely az epe és környéke áttekintésére szolgál. A tőle néhány centire levő: a fényforrás és a kamera. A harmadik: a műtőasszisztens operatőrt segítő eszköze, és a negyedik a hasüreg felfúvására alkalmas cső.

Az operatőrcsapat mindent csak a monitoron lát, s az epehólyagot és -követ a hason szúrt kis lyukon át távolítja el anélkül, hogy felvágná a hasfalat.

Míg az operáció tartott tovább, addig *dr. Baradnay Gyula* professzorral beszélgettünk az új módszerről, eszközről. Mint Baradnay doktor elmondta, noha a laparoscópos endoszkópiával ugyanaz az anatómiai eredmény érhető el, mint a hagyományos epeműtéttel, ám e műtéti beavatkozás számtalan előnnyel bír. A hagyományos módszerrel meglehetősen nagy metszést végeznek, átvágják a hasfalat és az izmokat, a laparoscópiás beavatkozás mindettől megkíméli a beteget. Mint ahogyan a műtét utáni fájdalomtól is, hiszen nem ejtettek nagy sebet a hasfalán. A beteg a műtét napjának estéjén már felkelhet, és három nap múlva elhagyhatja a kórházat. Sajnos azonban nem minden epebetegnél alkalmazható ez a beavatkozás. Az epeműtétek 30-35 százaléka kezelhető e módszerrel.

A világhírű Wolf cég készüléke, amellyel tegnap még csak az ötödik epeműtétet végezték a II-es kórház általános sebészeti osztályán, csak *ideiglenesen „tartózkodik" Szegeden.* A kecskeméti kórház nőgyógyászati osztálya adta kölcsön mintegy baráti gesztusként. E műszerrel *dr. Nemes András* — Kecskeméten — már több mint 200 nőgyógyászati beavatkozást végzett, s így most ő tanítja használatára a szegedi sebészeket. A tegnapi műtét asszisztense a város egyik legjobbnak tartott epeoperatőre, *dr. Pécsek Mária* adjunktus volt.

A műszer egyelőre Szegeden marad mindaddig, amíg nem sikerül saját készüléket vásárolni. Ez pedig másként nem lehetséges, mint alapítványi pénzből, hiszen a nyugatnémet műszer ára ötmillió forint.

A kórház sebészeti osztályának orvosai első lépésként a saját pénzükből tették le a törzstőke összegét. *„A sebészet megújhodásáért"* elnevezésű alapítvány létrehozása érdekében. Majd megírták — a magyar egészségügyben manapság szokásos kérőleveleket.. Néhány hét alatt 400 ezer forint érkezett az alapítvány számlájára, de ez az összeg még egyötöde sincs a teljes és komplett készülék árának.

Szeged már többször vásárolt — vállalatok és magánszemélyek adományaiból — magamagának korszerű orvosi műszereket, hisz mindannyian tisztában vagyunk a szomorú ténnyel: másképpen nem megy.

E sorokat is abban a reményben tesszük közzé, hogy az OTP Csongrád Megyei Igazgatóságának MNB 289-98008-34221-8 számú számláján összegyűlik az ötmillió, a sebészet megújhodásáért és a magunk gyógyulásáért-gyógyításáért.

(kalocsai)

A fele a felét kifizette

Honnan vettünk ennyi pénzt?

Egy időre vége a családi kölcsönkéréseknek, a többszörös határidő-hosszabbítás után lezárult a kedvezményes lakáshitelek visszafizetése. Pontosabban: a felvett hitelek bármikor visszafizethetők, a február végi dátum csak azt jelentette, hogy addig az év első két hónapjára eső törlesztőrészletet, illetve a plusz 1500 forintokat is meg lehetett takarítani.

Körülbelül 80 ezer hosszú lejáratú kedvezményes hitelszámlát vezetett az elmúlt év végén az OTP Congrád megyében. Ezekből 41 ezer szűnt meg a januári és februári — felezés utáni — visszafizetések következtében. 1,8 milliárd forint — ennyivel lett könnyebb a lakosság zsebe, betétszámlája stb. Míg a hitelek több mint 50 százaléka megszűnt, a visszafizetett összeg ennél sokkal kisebb arányban apasztotta az adósságállományt, mégpedig azért, mert elsősorban a kisebb összegű tartozásokat egyenlítették ki. A visszafizetések átlagos összege 45 ezer forint volt.

Érdekesen alakult a kiegyenlítések időrendje, igazából csak az első két hét volt „bolondok háza", igaz, egymilliárd forintos végeredménnyel. A februári forgalom már sokkal szerényebb, s időben is kiegyenlítettebb volt. Ebből tanulságként az is levonható, hogy egy hónapos előkészítéssel — eredetileg is —, hosszabb futamidővel, békésebb körülmények között is megszabadulhattak volna pénzüktől az állampolgárok.

A szakembereket is meglepte, hogyan került elő egyszerre ennyi pénz a párnák alól, hiszen a lakossági betétállomány nem csökkent ilyen mértékben. A befizetett összegnek mindössze 25 százalékával mérséklődött például az OTP betétállománya úgy, hogy közben növekedett is az értékpapír-forgalom. (Ez a 25 százalék a valóságban tehát még kevesebb is.)

A devizabetét-állományt sem mozgatta meg igazán az év eleji visszafizetési hullám, a valutaszámlák zárolásáról felröppenő — lassan már rendszeressé váló — rémhírek több munkát adtak a számlavezetőknek.

Hogyan választottunk? Mint az várható volt, 10 adós közül 8 a második, tehát a felezéses változatot, illetve a piaci kamatot választotta. Sokan — talán mérgükben — kitöltetlenül küldték vissza a nyilatkozatot, s ez automatikusan az első variáció választását jelentette.

Minden második hitelszámla megszűnt tehát, s hogy az OTP valamelyest utolérje magát — ne vonja le az átutalási betétszámlásoktól immár feleslegesen a havi törlesztőrészletet —, február hónapban egyetlen számláról sem emelte le a korábbi, már megszokott havi járandóságát. Ezt az összeget majd márciusban pótlólag terheli rá azokra a betétszámla-tulajdonosokra, akik nem szüntették meg hitelüket. Természetesen ez az egyhavi haladék a plusz 1500 forintos havi befizetésektől független.

Kovács András

Nős papok

Szószegők?

„Azon papok közé tartozunk, akik sok éves házasság után úgy látják, hogy döntésükkel nem kellett nemet mondaniuk Krisztusnak és egyházának..." — olvasható Máthé-Tóth András tanulmányában, amely az Egyházfórum című, negyedévenként megjelenő folyóiratban jelent meg. Júdások — VI. Pál egy levelében így nevezte a cölibátust elhagyó papokat. Pedig a hatvanas évek első felében még úgy tűnt, az egyházi nyitásba, az „aggiornamento" friss szellemébe talán még az is beletartozhat, hogy lezárják a „kényszercölibátus" hosszú történetét.

A II. vatikáni zsinatot követően — főként Nyugat-Európában — papok százai akarták rendezni addig is meglévő párkapcsolatukat. Ugyanaz a VI. Pál, aki később oly elítélőleg nyilatkozott e tárgyban, egy ideig nem gördített akadályt a hivatali ügyintézés elé. A felszabadultságra jellemző, hogy Hollandiában és Angliában sokan meg sem várták Róma jóváhagyását, hanem döntésük után azonnal megkötötték egyházi házasságukat. *„Nagyon sokan hittek abban, hogy a katolikus egyház nem kényszeríti többé papi hivatást választó tagjait arra, hogy ne házasodjanak meg — s ami ebben eleve benne foglaltatik —, ne éljenek nemi életet"* — írja Máthé-Tóth András.

Ám — miközben elcsöndesültek a diákmozgalmak — az egyházon belül fölerősödtek az ellenirányzatok, a mérleg a konzervatív püspökök oldalára billent. *„A konfliktusban központi szerepet játszott a papi szolgálat körüli viták mellett, és ezzel szoros összefüggésben a házas papok lelkipásztorkodásának problémája."*

A tanulmányban szemelvényként közölt vallomásdokumentumok az egyház merev és elítélő magatartásáról tanúskodnak. Egy nőt 17 évi katolikus gimnáziumban eltöltött szolgálat után az utcára tettek, mert napvilágra került, hogy húsz éven át szeretője volt egy papnak, s a kapcsolatból gyermekek is születtek. *„Az ifjúsági hivatal előtt azt kellett mondanom, hogy gyermekemnek nem ismerem az apját. Minden hátrány engem ért. A gyermekeket egyedül kellett felnevelnem. Amikor az egyházhoz fordultam tartásdíjért, akkor szidást, gyalázkodást és megvetést kaptam."*

A probléma általános. Ezt az is mutatja, hogy 1984-ben megalakult a *„Nős papok és feleségeik nemzetközi szövetsége"* amely azt tűzte célul maga elé, hogy segítséget ad azoknak, akik *„a cölibátus törvénye miatt nem gyakorolhatják tovább egyházi szolgálatukat, és ezért elveszítik társadalmi közegüket."*

De nem állnak meg itt, hanem szeretnék elérni a nős és nőtlen papok egyenrangúságát is. A kérdésben érintett nők sem maradnak tétlen. Nyitottabb egyházat akarnak, amelyben a férfiakkal egyenlő helyet foglalhatnának el a pasztorizációban (vagyis a lelkipásztori munkában).

A kötelező cölibátus a világegyházban sohasem vált az érintettek döntő többségének gyakorlatává. Az egyházi vezetés sem egységes. A würzburgi püspöki szinódus 1976-os záródokumentumában ez áll: *„Annak érdekében, hogy a papi szolgálatból kiváló papok emberi, vallásos és dolgozó élete ne menjen tönkre, minden felelős igyekezzen elérni, hogy az ilyen pap képzettségének megfelelő munkát választhasson az egyházi szolgálaton belül, vagy kívül... A rendből kivált testvérekről a rend gondoskodjék."*

Októberben Rómában ülésezett a 8. püspöki szinódus, amely a papképzésről tanácskozott. E fórumon is megjegyezték, hogy a papok megkérdőjelezik a cölibátus követelményét, papjelöltek pedig emiatt szakítják meg tanulmányaikat. *„Erotizált világban élünk, amely számára a cölibátussal hagyományosan felmutatott jel már semmit sem jelent."*

Jeles pasztorálteológusok írásban kérték a püspököket, hogy a kötelező cölibátus feloldásával és a nők pappá szentelésével csökkentsék a súlyos paphiányt.

(nyilas)

A szegedi táj tanyái

A Szeged környéki táj településtörténete igen változatos: mutatja a régi és újabb kori megtelepedés többféle módját, a településforma és -szerkezet több változatát. Közös jellemzője azonban e térségnek, hogy *a táj öthatod részén* — „hetedhét határon" — *a tanyáskodást választották eleink.* Mert már a 18. század elejétől úgy vélték az országnak ezen a részén, hogy *a tanya önállóvá válási lehetőséget, megélhetést, gyarapodást biztosít:* vagyis életteret ad a paraszti vállalkozószellemnek és kenyeret a népes családoknak.

Napjainkban, amikor a történelem ismét az önálló életképességet — s vele a tanyai gazdálkodást, vállalkozást — kívánja, *hasznos, ha korábbi generációk példáit megismerjük.* Szorosan vett etnográfiai, szakmai tudományos értékei mellett ezért is figyelemre méltó *Juhász Antalnak A szegedi táj tanyái* című könyve. A Szegedi Móra Ferenc Múzeum vezető néprajzkutatója arra vállalkozott, hogy hatalmas forrásanyag, szakirodalom és helyszíni gyűjtőmunka alapján megrajzolja e térség tanyáinak és más külterületi lakott helyeinek településtörténetét, néprajzát, a tanyák sajátosságait a 16—17. századi szállásoktól a mostaniakig. Minden Szeged környéki falu, tanyasor, -bokor, -központ számba vétetett, lakóikkal együtt; úgy hogy — tudományos értékén túl — a könyv érdekes olvasmányt jelent az elődeik, az „ősi családi birtokok" iránt érdeklődőknek is.

S hasznos tudnivalókat a tanyai településre itt éppen most vállalkozni szándékozóknak. Arról például, hogy a régi tanyai építők alkalmazkodtak az uralkodó széliránnyhoz, a talaj domborzatához, az utakhoz; fontosnak tartották védett tanyaudvarok kialakítását; s azt, hogy a tanyatelek elrendezése a lakóházhoz igazodjék. Vagyoni helyzetüket, módosságukat pedig nem az épületek számán mérték, hanem a gazdaságon, amiben szigorúan együtt volt jelen a földművelés és az állattenyésztés — s amit ma divatos szóhasználattal farmnak neveznénk. Ezért érdemes kézbe venni Juhász Antal fotókkal, rajzokkal, térképvázlatokkal szépen illusztrált munkáját, nemcsak a népéletet kutatóknak, a települési monográfiákon dolgozóknak, hanem az újmódi farmerkedésre készülőknek is.
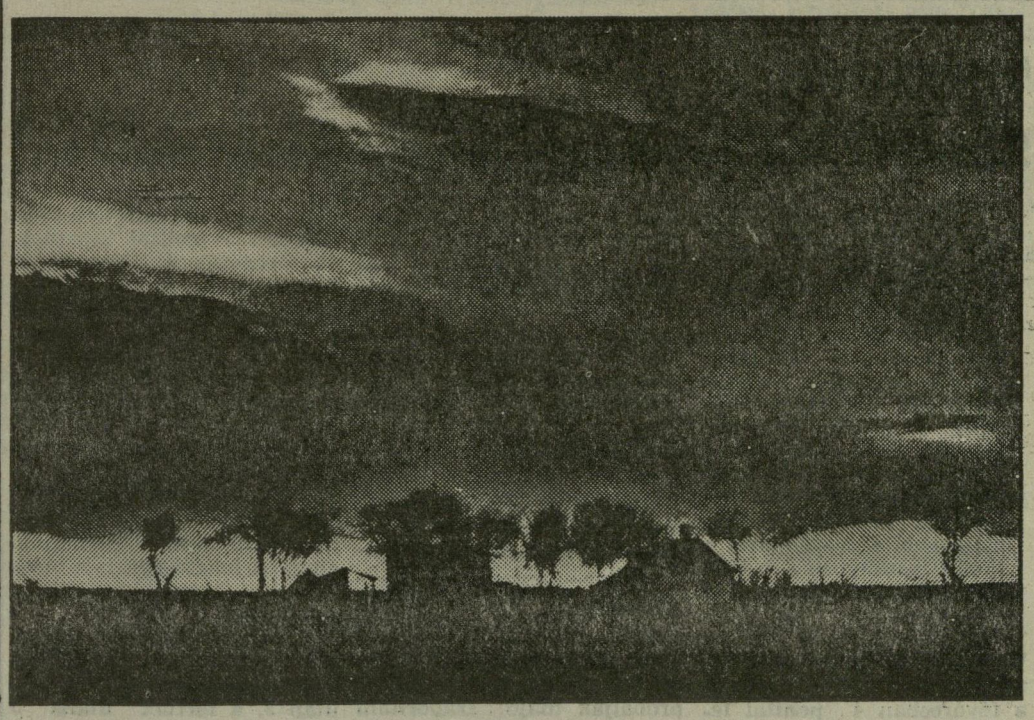
Sz. M.